

ОРЖИЦЯ — селище міського типу Лубенського (до липня 2020 — Оржицького) району Полтавської області. У червні 2020 з Оржиц. селищ. (належало с. Маяківка) та Денисів. (Теремецьке, Чмихалове), Заріз., Золотухин. (Тарасенкове), Круподерин., Лукім. (Дмитрівка, Загребля, Колодна, Нижній Іржавець; див. Лукім'я), Онишків., Плехів. (Тарасівка), Райозер. (Полуніївка), Савин. (Грабів), Сазонів., Селец. (Великоселецьке, Малоселецьке), Староіржавец. (Чайківщина), Чевельчан., Чутів. (Новий Іржавець), Яблунів. (Загребля, Залужне, Пилиповичі) сільс. рад утвор. Оржиц. громаду (752,6 км², станом на 2020 — 15 678 осіб). О. знаходиться на правому березі р. Оржиця (притока Сули, бас. Дніпра), за 165 км від обл. центру та 42 км від залізнич. ст. Лубни. Площа 6,01 км². За переписом насел. 2001, проживали 4019 осіб (складає 93,6 % до 1989); станом на 1 січня 2021 — 3433 особи; переважно українці. Існує кілька версій щодо походження назви. Найпоширенішою є та, що від татар. слів «ор» — місце, «жиця» — болото, тобто місце на болоті. Вперше згадується у писем. джерелах 1552 як замковий Канівський ухід. О. була позначена на карті, укладеній франц. інж. Г. де Бопланом у 1-й пол. 17 ст. Належала до володінь князів Вишневецьких. Жит. брали участь у Визв. війні під проводом Б. Хмельницького. 1648–58 — сотенне містечко Кропивнян. полку. Від 1658 — у складі Горошин. сотні Лубен. полку. Наприкінці 1720-х рр. були 54 двори. 1745 збудовано Михайлів. церкву. 1781–96 — містечко Київ. намісництва; 1796–1802 — Малорос., 1802–1925 — Полтав. губ.; 1802–1923 — Лубен. пов. Тривалий час існувала Оржиц. волость (до 1923). У 1842 мешкали 537; 1859 — 1359 осіб. 1845 відкрито початк. однокласну школу; 1911 — міське (від 1913 — вище чол.) училище. 1872 споруджено нову Преображен. церкву. У 1890-х рр. збирали 3 ярмарки на рік. На поч. 20 ст. працювали 2 парових млини (один з олійницею, ін. — з просорушкою). 1910 були 304 двори, проживали

1875 осіб. Під час воєн. дій 1918–20 влада неодноразово змінювалася. 1923–30 — у складі Лубен. округи; 1932–37 — Харків., від 1937 — Полтав. обл.; 1963–65 та від 2020 — Лубен. р-ну. 1923–1962, 1965–2020 — райцентр. Від серед. 1920-х рр. — село; від 1968 — смт. 1923 проживали 1852; 1930 — 2374 особи. Жит. потерпали від голодомору 1932–33, зазнали сталін. репресій. У вересні 1941 в околицях О. рад. війська, що проривалися з оточення, вели кровопролитні бої з нім. військами. Від 23 вересня 1941 до 19 вересня 1943 — під нім. окупацією. Нацисти вбили 13 осіб. Діяло підпілля. На фронтах 2-ї світової війни загинули 176 воїнів-земляків. У рад. період засн. комбикорм. і хліб. заводи, харчокомбінат і торфопідприємство. Розвідано поклади глини та піску. В О. — заг.-осв. школа, дитсадок; дит. муз. школа, ДЮСШ, Будинок дит. і юнац. творчості; Оржицький історико-краєзнавчий музей, Будинок культури, 2 б-ки; лікарня, амбулаторія заг. практики сімей. медицини. Друкують г. «Оржицькі вісті». 2018 освячено новозбудовану Свято-Преображен. церкву. Встановлено меморіал пам'яті воїнів, які загинули під час 2-ї світової війни, погруддя І. Франка, пам'ятники воїнам-афганцям і ліквідаторам аварії на ЧАЕС. Серед видат. уродженців — фахівець у галузі механіки деформів. твердого тіла М. Бабешко, фахівець у галузі радіофізики й електроніки Ю. Чутов, лікар-гігієніст В. Гапон; поетеса, прозаїк О. Хало; кобзар і лірник 19 ст. А. Никоненко. 1961–66 гол. лікарем Оржиц. центр. рай. лікарні працював лікар-невропатолог І. Весельський.

Рекомендована література

1. Хало О. І. Відгомін оржицьких степів. 1998;
2. Її ж. Оржиця: Краєзн. нарис. 2006;
3. Її ж. Оржиччина. Історія і сьогодення. 2008 (усі — Полтава).

Л. М. Сазонюк, О. В. Сидоренко, Л. Г. Федоренко

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Оржиця / Л. М. Сазонюк, О. В. Сидоренко, Л. Г. Федоренко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2022. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-76026>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).